

Sygn. akt IACz 2188/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Paweł Rygiel

Sędziowie: SA Andrzej Struzik

SA Robert Jurga (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2015 roku w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Z. T.

przeciwko G. H.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział

1 Cywilny z dnia 10 września 2015r. sygn. akt I C 1214/15 o zabezpieczenie postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że udzielić

Z. T. zabezpieczenia roszczenia przeciwko G. M.

H. o zapłatę kwoty 125.125 zł (stu dwudziestu pięciu tysięcy stu

dwudziestu pięciu złotych) tytułem zachowku, poprzez ustanowienie na rzecz

Z. T. hipoteki przymusowej do wysokości 150.000 zł (stu

pięćdziesięciu tysięcy złotych) na nieruchomości stanowiącej samodzielny lokal

mieszkalny nr (...) położony w K. przy ulicy (...), dla

której Sąd Rejonowy dla (...) w K. prowadzi księgę wieczystą numer (...).

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o zachówek. W uzasadnieniu wskazał, że okoliczności powołane w pozwie uprawdopodobniają dostatecznie dochodzone roszczenie. Powód jest synem

spadkodawcy pominiętym w testamencie, który nie został wydziedziczony z czego może

wynikać jego roszczenie o zapłatę kwoty objętej żądaniem. Za uprawdopodobniony uznał

również interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia wskazując, że pełnomocnik pozwanej

powołał się w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty zachowku na fakt, że pozwana utrzymuje się tylko z emerytury,

z której znaczną część przeznaczają na leczenie, co przemawia za twierdzeniem, że w braku wnioskowanego

zabezpieczenia wykonanie ewentualnego

orzeczenia uwzględniającego powództwo może być niemożliwe lub znacznie utrudnione. W

ocenie Sądu Okręgowego wniosek nie mógł być jednak uwzględniony skoro w chwili obecnej pozwana nie jest jeszcze

ujawniona jako właściciel nieruchomości mającej być obciążoną hipoteką. Zaznaczył przy tym, że w księdze wieczystej

jako jedyny właściciel figuruje aktualnie spadkodawca J. T., a następstwo prawne po nim potwierdzono

nieprawomocnym jeszcze postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku. Sąd Okręgowy

odwołując się do treści art. 925 Kc wskazał, że o ile kwestia następstwa prawnego

przedstawia się tak jak to opisuje we wniosku powód i to pozwana byłaby właścicielką

nieruchomości od chwili śmierci J. T., to fakt, że nie jest ona wpisana w księdze

stanowi przeszkodę do dokonania wpisu, a w konsekwencji wniosek o ustanowienie hipoteki

przymusowej podlegać musiał oddaleniu.

Zażalenie na postanowienie złożył powód i zaskarżając go w całości wniósł o jego zmianę przez ustanowienie hipoteki przymusowej w wysokości 150.000 zł (sto pięćdziesiąt tysięcy złotych) na nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) położony przy ul. (...) (...)w K. obj. księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla(...)w K., na czas trwania postępowania oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego.

Zarzucił mu:

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że pozwana byłaby właścicielką lokalu w sytuacji gdy zgodnie z art. 925 k.c. jest właścicielką;
- naruszenie prawa materialnego, a to art. 65 i art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o księgach wieczystych i hipotece, poprzez przyjęcie, że nie można ustanowić hipoteki przymusowej na rzecz powoda, w sytuacji gdy pozwana nie jest wpisana do księgi wieczystej jako właściciel, a wspomniane przepisy nie wymagają by właściciel był ujawniony w księdze wieczystej.

Odpowiedź na zażalenie złożyła pozwana domagając się jego oddalenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy błędnie ocenia kwestie kluczową dla rozstrzygnięcia wniosku o udzielenie zabezpieczenia tj. dopuszczalność jego zastosowania w sytuacji gdy pozwana nie została wpisana jako właściciel nieruchomości. Skoro bowiem bezsporne w zasadzie są twierdzenia obydwu stron, co do tego, że jedyną osobą powołaną do spadku jest pozwana, która uzyskała już nieprawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, to zasadnym jest by w oparciu o art. 925 Kc przyjąć, że jest ona aktualnie właścicielką nieruchomości. W świetle wskazanego przepisu nabycie praw i obowiązków wchodzących w skład spadku (sukcesja uniwersalna) następuje z chwilą otwarcia spadku, a więc w momencie śmierci spadkodawcy. Nabycie to następuje z mocy prawa (ex lege), nie wymaga więc wiedzy i woli uprawnionego ani też zaistnienia jakichkolwiek innych zdarzeń, w szczególności zaś złożenia oświadczenia

przez spadkobiercę lub wydania orzeczenia przez sąd. Zaznaczenia wymaga, że sam brak ujawnienia w treści księgi wieczystej pozwanej jako aktualnej właścicielki nieruchomości, nie stoi na przeszkodzie w rozporządzaniu nią. Wpis taki ma bowiem jedynie charakter deklaratoryjny i nie wpływa na możliwość rozporządzenia nieruchomością przez jej rzeczywistego właściciela. W konsekwencji, jeżeli pozwana zbyłaby przedmiotową nieruchomość, nie będąc ujawnioną, jako jej właścicielka, to umowa taka byłaby ważna i skuteczna. Żadna ze stron przedmiotowego postępowania, nie kwestionuje tego, że pozwana stała się właścicielką nieruchomości, o czym świadczy z jednej strony to, że powód wystąpił z przedmiotowym roszczeniem o zachówek na drogę sądową, z drugiej zaś pozwana uczestnicząca w postępowaniu o stwierdzeniu nabycia spadku uzyskała korzystne dla siebie choć nieprawomocne jeszcze postanowienie stwierdzające nabycie przez nią spadku. Postanowienie to nie jest prawomocne jedynie z tego względu, że powód dla ochrony własnego roszczenia w przedmiotowej sprawie podjął w tamtej sprawie czynności m.in. składając wniosek o sporządzenie uzasadnienia. W tym stanie rzeczy fakt niezgodności wpisu w dziale II ze stanem prawnym nie był też przeszkodą do wykonania zabezpieczenia. W akceptowanym przez obecny skład orzecznictwie podkreśla się, że wierzyciel jest

legitymowany do złożenia wniosku o wpis w księdze, pomimo tego, że wpis w dziale drugim nie odpowiada stanowi prawnemu (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 maja 2014r. sygn.. akt I ACz 473/14 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2011r. sygn. akt IV CSK 653/10 Lex nr 1129163). Podzielić również należy stanowisko Sądu I instancji, że roszczenie powoda o zachówek zostało na tym etapie wystarczająco uprawdopodobnione, skoro powód jest synem spadkodawcy, zaś pozwana będąca osobą obcą otrzymała cały spadek w testamencie. Nie mogły przy tym odnieść skutku twierdzenia pozwanej, że wartość jedynego składnika spadku, do którego jest kierowane zabezpieczenie jest niższa niż 250.000 zł bowiem twierdzenia takiego pozwana w żaden sposób nie poparła. Biorąc pod uwagę położenie i powierzchnię nieruchomości, jak również potencjalny czas trwania przedmiotowego postępowania można przyjąć, że zabezpieczenie w kwocie 150.000 zł odpowiada aktualnemu roszczeniu powoda biorąc również pod uwagę odsetki oraz koszty procesu. Jednocześnie na obecnym etapie brak było podstaw do przyjęcia, że oświadczenie o potrąceniu złożone przez pozwaną podważa wiarygodność roszczenia, bowiem nie zawiera ono żadnych szczegółowych informacji na temat sposobu wyliczenia potrącannej kwoty, a zatem nie sposób uznać go za uprawdopodobnione w zakresie wysokości.

Podzielić również należy ocenę wystąpienia przesłanki w postaci interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, opartej na twierdzeniu o tym, że z uwagi na wiek oraz ograniczone możliwości majątkowe, jak również wobec faktu, że jedynym wartościowym składnikiem majątku pozwanej jest przedmiotowy lokal mieszkalny, interes ten jest uprawdopodobniony. Niewątpliwie zbycie lokalu mogłoby w sposób znaczący utrudnić realizację roszczeń powoda w przyszłości. Z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy wynika, że pozwana była sąsiadką spadkodawcy mieszkającą w lokalu nr (...), jednak nie jest na obecną chwilę znana okoliczność, czy nieruchomość ta stanowi przedmiot jej własności. Fakt, że przedmiotowy lokal nie jest miejscem zamieszkania powódki, w sytuacji gdy jej dochody nie są znaczne może dawać podstawę do przyjęcia, że istnieje ryzyko rozporządzenia przez nią przedmiotowym lokalem. Nie mógł również odnieść skutku argument pozwanej o tym, że w ramach przedmiotowego wniosku na etapie postępowania zażaleniowego został wskazany nowy sposób zabezpieczenia, bowiem przedmiotem rozpoznania Sądu Okręgowego był wniosek z dnia 13 sierpnia 2015r. zawierający tożsame żądanie(k.44.Niemarównieżracji pozwana, że powód wskazał na błędny sposób zabezpieczenia wnosząc o ustanowienie hipoteki przymusowej kaucyjnej, co w jej ocenie winno skutkować oddaleniem wniosku. Jakkolwiek racje ma skarżąca, że pierwotny wniosek jaki został zawarty w pozwie został tak sformułowany, to jednak już będący przedmiotem niniejszych rozważańwniosekzdnia13sierpnia 2015r. (k. 44) zawierał prawidłowe żądanie i został odrębnie opłacony.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie działając na podstawie art. 386 §1 Kpc w zw. z art. 397 §2 Kpc